

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo
tarnybai

Algirdo g. 27 A, Vilnius

2015-09-11

Nr.

4A-161/2.5-07

Pr. Dadauravičius
P. Dapšinskas
[Signature]
2015-09-11

DĖL RADIO DAŽNIŲ AUKCIONO VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS

AB Lietuvos radijo ir televizijos centras (toliau – Telecentras) susipažino su LR Ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) viešai konsultacijai pateikto Tarnybos direktoriaus įsakymo projektu, kuriuo patvirtintas „Aukciono suteikti teisę naudoti radijo dažnius (kanalus) iš 880-915 MHz ir 925-960 MHz suporuotos radijo dažnių juostos bei 1710-1785 MHz ir 1805-1880 MHz suporuotos radijo dažnių juostos sąlygų aprašas“ (toliau – Aprašo sąlygos).

1. Teisės aktų nuostatos, kurioms prieštarauja Aprašo sąlygos

Telecentro vertinimu, viešai konsultacijai paskelbtos Aprašo sąlygos prieštarauja elektroninių ryšių veiklą reglamentuojantiems nacionaliniams ir Europos Sąjungos (toliau – ES) teisės aktams. Konkrečiai Aprašo sąlygos pažeidžia:

- LR Elektroninių ryšių įstatymo (toliau – ERI) 2 str. 1 d., įtvirtinančią veiksmingo ribotų išteklių valdymo ir naudojimo bei proporcingumo, sąlygų ir procedūrų objektyvumo, skaidrumo, nediskriminavimo, veiksmingos konkurencijos, vartotojų teisių apsaugos principus;
- ERI 51 str. 6 d. 1 p., reikalaujantį, kad Tarnyba, nusprendama apriboti leidimų naudoti elektroninių ryšių išteklius skaičių tinkamai atsižvelgtų į būtinybę kiek įmanoma padidinti naudą paslaugų gavėjams ir skatinti konkurencijos plėtrą;

- LR konkurencijos įstatymo 4 str. 2 d., draudžiančią Viešojo administravimo subjektams priimti teisės aktus arba kitus sprendimus, kurie teikia privilegijas arba diskriminuoja atskirus ūkio subjektus ar jų grupes ir dėl kurių atsiranda ar gali atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams.
- LR konkurencijos įstatymo 5 str. 2 d., nustatančią draudimą sudaryti susitarimus, kuriais būtų pasidalinama rinka teritoriniu pagrindu;
- 2012-03-07 Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos Nr. 2002/20/EB (toliau – Leidimų direktyva) 7 str. 1 d. a) p. įtvirtinantį analogišką aukščiau nurodytam ERĮ 51 str. 6 d. 1 p. reikalavimą, t.y. nacionalinė reguliavimo institucija, svarstydamą, ar apriboti radijo dažnių naudojimo ir teisių skaičių, deramai atsižvelgia į poreikį didinti paslaugų gavėjų gaunamą naudą ir skatinti konkurencijos plėtrą;
- 2012-03-07 Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos Nr. 2002/21/EB (toliau – Pagrindų direktyva) 8 str. 2d. b) ir d) punktus, nustatančius, kad nacionalinės reguliavimo institucijos skatina konkurenciją elektroninių ryšių tinklų, elektroninių ryšių paslaugų ir susijusių priemonių bei paslaugų teikimo srityje *inter alia*: b) užtikrindamos, kad elektroninių ryšių sektoriuje nebūtų konkurencijos iškraipymų ir ribojimo; d) skatindamos veiksmingai naudoti radijo dažnius ir numeracijos išteklius bei užtikrindamos jų veiksmingą valdymą;
- Pagrindų direktyvos 9 str. 1 d., pagal kurią valstybės narės privalo užtikrinti, kad nacionalinės reguliavimo institucijos skirstytų ir skirtų radijo dažnius remdamosi objektyviais, skaidriais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais;
- Europos Parlamento ir Tarybos 2012-03-14 sprendimo Nr. 243/2012/ES (toliau – Tarybos sprendimas):
 - Preambulės 7 p., nustatantį, kad radijo spektro naudojimo programa būtų skatinama konkurencija;
 - Preambulės 10 p., reikalaujantį, kad radijo spektro valdymas būtų vykdomas pagal galiojančią ES teisę;

- Preambulės 14 p., nustatantį, kad suteikiant radijo dažnius, neturėtų būti sudaromos sąlygos kaupti radijo spektro naudojimo teises, nes tai galėtų įtvirtinti dominuojamąją padėtį;
- Preambulės 15 p., numatantį, kad „valdant radijo spektrą gali būti pakeistas rinkos dalyvių vaidmuo ir jų įtaka (pavyzdžiui, jei esami naudotojai įgyja nepagrįstą konkurencinį pranašumą), o tai gali turėti įtakos konkurencijai. Ribota prieiga prie radijo spektro, ypač kai sumažėja reikiamas radijo spektras, gali būti kliūtis į rinką patekti naujoms paslaugoms arba taikomosioms sistemoms ir gali stabdyti inovacijas ir konkurenciją“ ir todėl reikalaujantį, kad valstybės narės turi imtis tinkamų *ex ante* arba *ex post* reguliavimo priemonių, kad būtų išvengta konkurencijos iškreipimo;
- 2 str. a) ir b) punktus reikalaujančius, kad valstybės narės užtikrintų kuo didesnę radijo dažnių spektro naudojimo lankstumą ir veiksmingumą, kad dažnių skirstymo sistema būtų grindžiama objektyviais, skaidriais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais, kad būtų skatinamas vidaus rinkos vystymasis ir veiksminga konkurencija;
- 3 str. g) p., reikalaujantį, kad būtų sudarytos palankios sąlygos gauti lengvą prieigą prie radijo spektro;
- 3 str. i) p., reikalaujantį, kad „išlaikyti ir plėtoti veiksmingą konkurenciją, ypač elektroninių ryšių paslaugų srityje, siekiant ex ante priemonėmis arba ex post taisomosiomis priemonėmis užtikrinti, kad tam tikros įmonės nekaupytų pernelyg daug radijo dažnių naudojimo teisių, jei tai daro didelę žalą konkurencijai“;
- 4 str. 5 d., nustatančią, kad valstybės narės turi nustatyti radijo spektro naudojimo teisių suteikimo atrankos kriterijus ir procedūras, kuriomis būtų skatinama konkurencija, investicijos ir radijo spektro kaip viešosios gėrybės veiksmingas naudojimas;

- 5 str. 4 d., įtvirtinančią reikalavimą, kad valstybės narės užtikrintų, kad elektroninių ryšių paslaugų leidimų suteikimo ir atrankos procedūromis būtų skatinama veiksminga konkurencija, siekiant naudoti piliečiams, vartotojams ir įmonėms Sąjungoje, ir
- 6 str. 3 d., pagal kurią Valstybės narės turi skatinti elektroninių ryšių paslaugų teikėjus nuolat vykdyti jų tinklų atnaujinimą pagal naujausias ir efektyviausias technologijas.
- Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 49 ir 56 straipsnius, įtvirtinančius įsisteigimo laisvės ir paslaugų teikimo laisvės principus.

Atsižvelgdamas į tai, kad Aprašo sąlygos pažeidžia aukščiau nurodytų teisės aktų nuostatas, Telecentras nepritaria Tarnybos parengtam Aprašo sąlygų projektui. Žemiau detaliau aptariami teisės aktų pažeidimai, paaiškinami nepritarimo Aprašo sąlygoms motyvai ir pateikiami pasiūlymai dėl Aprašo sąlygų keitimo.

2. Dėl radijo dažnių blokų skaičiaus ir paketavimo. Aprašo sąlygų 2 – 5 punktai

Aprašo sąlygų 2.1., 2.2., 3, 4 ir 5 punktuose numatyta, kad radijo dažnių blokus gali laimėti tik trys operatoriai, pasirinkdami po vieną radijo blokų paketą iš suporuotų A ir B kategorijos radijo dažnių blokų. Tokiu būdu yra apribojama galimybė įsigyti radijo dažnių blokus atskirai 900 MHz arba 1800 MHz radijo dažnių diapazone, sukuriama barjerai smulkesniems ir finansinškai mažiau pajėgiems elektroninių ryšių paslaugų teikėjams veiksmingai dalyvauti aukcione ir užtikrinama, kad šiame aukcione reikalingus dažnius gautų tik trys esami dažnių naudotojai - mobilieji operatoriai. Siekiant išvengti dirbtinio dažnių naudotojų skaičiaus ribojimo ir skatinti konkurencijos plėtrą balso ir duomenų perdavimo rinkose, Telecentras siūlo radijo dažnius skaidyti nei į 3 (kaip yra dabartiniame Aprašo sąlygų projekte), bet į siauresnius 6 blokus ir 900 MHz radijo dažnių juostos blokų nesupaketuoti su 1800 MHz radijo dažnių juostų blokais.

Tokios sąlygos užtikrins galimybes kitiems rinkos dalyviams varžytis dėl atitinkamų dažnių ir iki minimumo sumažins riziką esamiems operatoriams prarasti abu blokus, t.y. būtų išvengta Norvegijos scenarijaus, kai Tele2 grupė pralaimėjo visus dažnių blokus ir privalėjo pasitraukti iš rinkos. Nuo to laiko susiformavo geroji

praktika (įvertinus Norvegijos scenarijaus rizikas) dažnių blokų nebepaketuoti. Tokiu būdu yra sumažinama rizika esamiems operatoriams prarasti didžiąją dalį dažnių, o tuo pačiu būti priverstiems pasitraukti iš rinkos.

Taigi, jeigu mobiliųjų operatorių valdomų dažnių plotis sumažėtų (pvz., nuo dabar turimų 11 MHz pločio blokų iki 5,5 MHz pločio blokų 900 MHz radijo dažnių diapazone, arba nuo 25 MHz pločio iki 12,5 MHz pločio blokų 1800 MHz radijo dažnių diapazone), mobilieji operatoriai ir toliau galėtų dirbti ant tos pačios dažnių juostos, nekeisdami teikiamų balso ir duomenų perdavimo paslaugų kokybės ir apimties. Tam jie turėtų atlikti santykinai nedideles papildomas investicijas (pvz., įsigyti kompresorinę įrangą).

Geroji pasaulinė praktika, pvz. Prancūzijoje ir kitose šalyse, perėjo prie dažnių skaidymo po 5 MHz blokus. Taip buvo ir Lietuvoje 2013 m. 800 MHz aukcione. Tarnyba, spręsdama dėl radijo dažnių blokų pločio, turėtų atsižvelgti į Europos Parlamento ir Tarybos Sprendimo preambulės 15 p., kuris nustato, kad: „*valdant radijo spektrą gali būti pakeistas rinkos dalyvių vaidmuo ir jų įtaka (pavyzdžiui, jei esami naudotojai įgyja nepagrįstą konkurencinį pranašumą), o tai gali turėti įtakos konkurencijai. Ribota prieiga prie radijo spektro, ypač kai sumažėja reikiamas radijo spektras, gali būti kliūtis į rinką patekti naujoms paslaugoms arba taikomosioms sistemoms ir gali stabdyti inovacijas ir konkurenciją*“.

Aptariamomis Aprašo projekto sąlygomis būtent ir yra suteikiamas konkurencinis pranašumas esamiems dažnių naudotojams ir sukuriami barjerai / kliūtys į rinką patekti naujiems dalyviams. Tokiomis Aprašo sąlygomis yra pažeidžiamas ir ERĮ 2 str. 1 d. įtvirtintas veiksmingo išteklių valdymo ir naudojimo principas bei LR Konkurencijos įstatymo 4 str. 2 d., draudžianti viešojo administravimo subjektams priimti sprendimus, kurie teikia privilegijas arba diskriminuoja atskirus ūkio subjektus ar jų grupes ir dėl kurių atsiranda ar gali atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams.

Jeigu Aprašo sąlygos nebus pakeistos ir nebus sudarytos sąlygos įsigyti siauresnio pločio radijo dažnių blokų, Telecentras negalės dalyvauti aukcione ir vykdyti savo tinklų atnaujinimą pereinant iš WiMAX technologijos prie pažangesnės LTE technologijos. Tokiu būdu būtų pažeista Tarybos Sprendimo 6 str.

3 d., kuri nustato, kad: "*Valstybės narės skatina elektroninių paslaugų tiekėjus nuolat vykdyti jų tinklų atnaujinimą pagal naujausias ir efektyviausias technologijas, kad jie sukurtų savo radijo spektro dividendus pagal paslaugų ir technologijų neutralumo principą*".

Pasiūlymas: atsižvelgiant į išdėstytą aukščiau, siūlome Aprašo sąlygas pakeisti taip, kad aukciono dalyviai galėtų gauti (laimėti) iki 2 blokų kiekviename radijo dažnio diapazone. Dėl to 900 MHz ir 1800 MHz radijo dažnių blokai turėtų būti nepaketuojami ir šie dažnių diapazonai turėtų būti skaidomi ne į 3, bet į 6 blokus. Todėl būtina atitinkamai pakeisti Aprašo sąlygų 2 – 5 punktus.

3. Dėl pradinės ir ribinės kainos. Aprašo sąlygų 6 – 7 punktai

Aprašo sąlygų 6 ir 7 punktai nustato neproporcingai aukštus dalyvavimo aukcione barjerus – 5 000 000 (penkių milijonų) EUR pradinę kainą už teisę naudoti radijo dažnių blokų paketą (6 punktas) ir 80 000 000 (aštuoniasdešimt milijonų) EUR ribinę kainą už teisę naudoti radijo dažnių blokų paketą (7 punktas).

Telecentro vertinimu, Aprašo sąlygose nustatyti pradinės ir ribinės kainos dydžiai sudaro neproporcingai didelius, mažesnius rinkos dalyvius diskriminuojančios patekimo į rinką barjerus. Atkreipiame dėmesį, kad, palyginus šio aukciono ribinę ir pradinę kainas su 2013 m. rengto savo pobūdžiu ir dažnių ekonomine verte panašaus aukciono¹ kainomis, atitinkamai pradinė ir ribinė dažnių bloko kaina skiriasi 17 ir 7 kartais. 2013 m. pradinė kaina už teisę naudoti radijo dažnių vieną bloką buvo 1 000 000 LTL arba 289 620 EUR, o ribinė kaina už vieną dažnių bloką buvo 40 000 000 LTL arba 11 584 800 EUR. Telecentrui nesuprantama dėl kokių priežasčių taip žymiai išaugo pradinė ir ribinė aukciono kainos. Pažymime, kad Tarnyba jokių priežasčių tokiam reikšmingam kainų padidimui nenurodė ir kainos pagrindimo rinkos dalyviams nepateikė.

¹ LR Ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2013-04-25 įsakymu Nr. 1V-983 patvirtintas "Aukciono suteikti teisę naudoti radijo dažnius (kanalus) iš 791-821 MHz ir 832-862 MHz radijo dažnių juostų sąlygų aprašas".

Telecentro vertinimu, neskaidriai nustatytos pradinė ir ribinė kainos yra nepagrįstai didelės, jos sukuria realias ir sunkiai įveikiamas kliūtis aukcione dalyvauti mažiau finansiškai pajėgiems rinkos dalyviams. Taip yra sukuriamos prielaidos, kad aukcione galėtų dalyvauti tik esami mobilieji operatoriai ir būtų pašalinta bet kokios konkurencijos galimybė. Tokia situacija pažeidžia ERĮ 2 str. 1 d., ERĮ 51 str. 6 d. 1 p., LR konkurencijos įstatymo 4 str. 2 d., Tarybos sprendimo 2 str. a) ir b) p., 3 str. g) p., 4 str. 5 d., 5 str. 4 d.

Pasiūlymas: Atsižvelgdamas į išdėstytą, Telecentras siūlo Aprašo sąlygų 6 ir 7 punktuose nustatyti mažesnes pradinę ir ribinę kainas. Taip pat Telecentras siūlo pradinę kainą skaidyti į 2 dalis: viena dalis – 900 MHz radijo dažnio blokui, kita dalis – 1800 MHz radijo dažnių blokui. Telecentro manymu, pradinė radijo dažnių kaina (6 punktas) turėtų būti nustatoma atsižvelgiant į 2013 m. 800 MHz aukciono sąlygose nustatytas pradinę ir ribinę kainas. Tokiu atveju 5 MHz pločio radijo dažnių bloko kaina 900 MHz diapazone turėtų būti nedidesnė nei 300 000 EUR, o 12,5 MHz pločio radijo dažnių bloko kaina 1800 MHz diapazone (atsižvelgiant į mažesnę tokių radijo dažnių ekonominę vertę) turėtų būti proporcingai mažesnė, pvz., mažesnė 20% ir sudaryti apie 240 000 EUR.

Ribinę kainą taip pat siūlytume proporcingai mažinti iki 15 000 000 EUR.

4. Dėl kainos didinimo žingsnio. Aprašo sąlygų 8 punktas

Pasiūlymas: atsižvelgdami į tai, kad 900 MHz ir 1800 MHz radijo dažnių blokų pločiai turėtų būti susiaurinti ir atitinkami dažnių diapazonai suskaidyti į 6 paketus, bei, vertindami tai, kad 2013 m. 800 MHz radijo dažnių aukcione kainos didinimo žingsnis buvo 10 000 LTL, siūlome kainos didinimo žingsnį sumažinti nuo 100 000 EUR iki 10 000 EUR.

5. Dėl radijo dažnių leidimų išdavimo. Aprašo sąlygų 10 punktas

Pasiūlymas: siūlome pakoreguoti Aprašo sąlygų 10 punktą taip, kad leidimai būtų išduodami atskirai nesupakuotiems radijo dažnių blokams, išskaidytiems į 6 paketus (atsižvelgiant į 2.1., 2.2. papunkčių ir 3, 4, 5 punktų siūlomus pakeitimus).

6. Dėl veiklos tęstinumo ir vartotojų skaičiaus. Aprašo sąlygų 17.3 papunktis

Aukciono sąlygų 17.3. papunktyje nustatytas kvalifikacinis reikalavimas: „*aukciono dalyvis ne mažiau kaip 5 (penkerius) pastaruosius metus nepertraukiamai verčiasi viešųjų telefono ryšio paslaugų ir (arba) duomenų perdavimo paslaugų teikimu ir turi ne mažiau kaip 20 000 (dvidešimt tūkstančių) abonentų, kuriems teikiamos šiame papunktyje nurodytos paslaugos*“. Šis reikalavimas užkerta kelią dalyvauti aukcione ir į atitinkamą rinką patekti naujam rinkos dalyviui, neseniai pradėjusiam (ne seniau kaip prieš penkerius metus) ar dar tik pradėsiančiam vykdyti veiklą. Toks dirbtinis pateikimo barjeras ne tik prieštarauja ERĮ 2 str. 1 d. nustatytiems sąlygų ir procedūrų objektyvumo, skaidrumo, nediskriminavimo, veiksmingos konkurencijos principams, bet ir pažeidžia SESV 49 ir 56 str. įtvirtintus įsisteigimo ir paslaugų teikimo laisvės principus, kadangi apriboja kitose ES valstybėse narėse įsikūrusių ūkio subjektų galimybes dalyvauti aukcione ir Lietuvoje vykdyti su balso ir duomenų perdavimu susijusią veiklą. Tokia išvada darytina dėl to, kad iš nagrinėjamos nuostatos nėra aišku, ar atitinkami veiklos termino ir vartotojų skaičiaus reikalavimai yra susiję išimtinai tik su Lietuva. Tačiau, net jeigu ir šių Aprašo sąlygų reikalavimų tikslais būtų galima užskaityti veiklos terminą ir vartotojų skaičių kitose ES valstybėse narėse, minėti SESV straipsniai vis viena būtų pažeidžiami, kadangi šiais Aprašo sąlygų reikalavimais būtų ribojamos naujai balso ir duomenų perdavimo paslaugas norinčių teikti kitose ES valstybėse narėse įsikūrusių ūkio subjektų galimybės varžytis Tarybos rengiamame radijo dažnių aukcione.

Esant tokiems kvalifikaciniams reikalavimams (17.3. papunktis) akivaizdu, kad Aprašo sąlygos surašytos ir pritaikytos konkrečioms rinkos dalyviams, t.y. esamiems trims mobiliojo ryšio operatoriams, kurie vieninteliai tenkina abi minimos nuostatos sąlygas, t.y. i) ne mažiau kaip 5 (penkerius) pastaruosius metus nepertraukiamai verčiasi viešųjų telefono ryšio paslaugų ir (arba) duomenų perdavimo paslaugų teikimu ir ii) tuos pačius 5 (penkerius) metus turi ne mažiau kaip 20 000 (dvidešimt tūkstančių) abonentų, kuriems teikiamos paminėtos paslaugos. Vertinant šios Aprašo sąlygų nuostatos pagrįstumą, atkreiptinas dėmesys į Tarybos sprendimo 2 str. 1 d. a) punktą numatantį, kad: „*Valstybės narės <...> siekdamos užtikrinti, kad visoje Sąjungoje būtų nuosekliai taikomi šie bendrieji reguliavimo principai: a) kuo tinkamesnė ir*

paprastesnė leidimų Sistema taikoma taip, kad būtų užtikrintas kuo didesnis radijo spektro naudojimo lankstumas ir veiksmingumas. Tokia leidimų Sistema grindžiama objektyviais, skaidriais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais". Telecentro vertinimu, Aprašo sąlygų 17.3. papunktis pažeidžia šią Tarybos sprendimo nuostatą, LR konkurencijos įstatymo 4 str. 2 d. ir kitas 1 šio rašto dalyje paminėtų teisės aktų nuostatas).

Pasiūlymas: atsižvelgdamas į aukščiau išdėstytą, Telecentras siūlo panaikinti 17.3. papunktyje nurodytas sąlygas, sudarant galimybę dalyvauti aukcione naujam ir (arba) mažesniai rinkos operatoriui.

7. Dėl teritorijos padengimo. Aprašo sąlygų 20.1 papunktis

Aprašo sąlygų 20.1. papunktyje nustatytas reikalavimas iki 2017 m. lapkričio 1 d. GSM. UMTS ir (arba) LTE tinklais padengti ne mažiau kaip 98 proc. Lietuvos Respublikos teritorijos, taip pat nustatyta, kad šiam reikalavimui įvykdyti leidimo turėtojas gali naudoti ir kitus Tarybos jam skirtus radijo dažnius.

Vertindami šį reikalavimą, norime pažymėti, kad naujas operatorius, neatlikdamas neproporcingai didelių ir ekonomiškai nepateisinamų / neatsiperkančių investicijų, per tokį trumpą laiką negali padengti 98 proc. Lietuvos Respublikos teritorijos, kadangi jis anksčiau neturėjo dažnių, reikalingų atitinkamų tinklų plėtrai ir neturi galimybės (priešingai nei esami mobilieji operatoriai) panaudoti šių tinklų aptariamo reikalavimo įvykdymui.

Naujam operatoriui reikėtų skelbti įrangos (bazinių stočių) pirkimo konkursą, kuris geriausiu atveju būtų įvykdytas per 3-4 mėnesius, tada sudaryti sutartį su įrangos tiekėju ir užsakyti reikiamą kiekį įrangos ir ją gauti – tai užtruktų papildomus 2-3 mėnesius. Be to, naujas operatorius visą tinklą turėtų pastatyti per nepilnus metus, neturėdamas galimybės tinklo plėtrai reikalingų investicijų išdėstyti per protingą ir ekonomiškai pagrįstą laiko tarpą (pvz., 3 metus). Tai lemtų didelių vienkartinių investicijų poreikį. Esami operatoriai jau šiuo metu yra beveik įvykdę teritorijos padengimą, nes jų dabartinis padengimas yra 97 proc. Lietuvos Respublikos teritorijos, o tai reiškia, kad pagal Aprašo sąlygų 20.1. papunktį, jie turi padengti tik likusį 1 proc. Lietuvos Respublikos teritorijos. Taigi, Aprašo sąlygų 20.1. papunkčio norma, nustatanti

trumpą padengimo terminą ir itin didelį teritorijos padengimo procentą, diskriminuoja naujus operatorius ir sukuria itin aukštus dažnių naudojimo barjerus. Tokios Aprašo sąlygos apsaugo esamus mobiliuosius operatorius nuo galimos konkurencijos ir sudaro sąlygas įtvirtinti esamą padėtį rinkoje. Taip yra pažeidžiami ERĮ 2 str. 1 d., ERĮ 51 str. 6 d. 1 p., LR konkurencijos įstatymo 4 str. 2 d., Leidimų direktyvos 7 str. 1 d. a) p., Pagrindų direktyvos 8 str. 2 d. b) ir d) punktai, Pagrindų direktyvos 9 str. 1 d. ir Tarybos sprendimo nuostatos, nurodytos šio rašto 1 dalyje.

Pasiūlymas: atsižvelgdamas į aukščiau išdėstytą, Telecentras siūlo nustatyti ilgesnius teritorijos padengimo terminus, o teritorijos padengimo aprėptis suskaidyti etapais (pvz., 30 proc. teritorijos padengti per pirmuosius metus, iki 80 proc. – per antruosius metus, 98 proc. – per trečiuosius metus), nustatant realius padengimo terminus ir aprėptis, kurie nediskriminuotų naujų operatorių ir jiems nesukurtų per aukštų ekonominių / finansinių dažnių naudojimo barjerų. Vartotojai tokiu atveju nenukentėtų, kadangi esami mobilieji operatoriai savo paslaugų teikimą tęstų, o vartotojai vietoj trijų mobiliųjų operatorių turėtų galimybę rinktis iš daugiau paslaugų teikėjų.

8. Dėl teritorinio rinkos pasidalinimo. Aprašo sąlygų 22.2. papunktis

Aprašo sąlygų 22.2 papunktis nustato, kad Aprašo sąlygų 21 punkte įtvirtintas spartaus ryšio plėtros reikalavimas bus laikomas įvykdytu, jei jį įvykdys: *„visi arba keli leidimų turėtojai kartu. Tokiu atveju, kartu spartaus ryšio plėtros reikalavimą vykdantys leidimų turėtojai iki 2018 m. gruodžio 31 d. privalo Tarnybai pateikti bendrą jų tinklų plėtros planą, kuriame būtų numatyti tinklų plėtros įsipareigojimai, užtikrinantys spartaus ryšio plėtros reikalavimo įvykdymą. Šiame papunktyje nurodytu atveju bus laikoma, kad spartaus ryšio plėtros reikalavimas yra įvykdytas, jei 95 proc. Lietuvos Respublikos esančių namų ūkių bus bent vieno elektroninių ryšių paslaugų teikėjo spartaus bevielio plačiajuosčio ryšio (30 Mbps ir daugiau) veikimo teritorijoje“.*

Aprašo 22.2. papunkčio sąlyga sudaro galimybę mobiliojo ryšio operatoriams pasidalinti atitinkamą prekę rinką teritoriniu principu. Telecentro vertinimu, tokia Aprašo sąlygų nuostata šiurkščiai pažeidžia LR Konkurencijos įstatymo 5 str. 1 d. 2 p., draudžiantį konkurentams rinką pasidalinti teritoriniu pagrindu.

Aprašo sąlygų 22.2. papunktis įgalina mobiliojo ryšio operatorius tarpusavyje susitarti, kuris iš jų vykdys spartaus bevielio plačiajuosčio ryšio tinklo plėtrą konkrečiame Lietuvos Respublikos regione. Tokia situacija sukuria galimybes atskiriems operatoriams piktnaudžiauti rinkos galia atitinkamuose regionuose, kadangi kiekvienas iš operatorių atskirame regione turės išimtinę tinklo infrastruktūros valdymo teisę ir galės vienašališkai rinkai ir vartotojams diktuoti susijusių paslaugų teikimo kainas ir kitas sąlygas. Toks teritorijų pasidalinimas apribos vartotojų galimybes rinktis iš kelių paslaugos teikėjų, dėl ko potencialiai kils paslaugų kainos, blogės paslaugų teikimo sąlygos, didės skaitmeninė atskirtis. Ši Aprašo sąlygų nuostata naudinga esamiems mobiliesiems operatoriams, o ne šalies gyventojams, vartotojams ar mažam verslui, kuris yra minėtose vietovėse.

Nustatydamą teritorijos pasidalijimo tarp operatorių principą, be jau minėto LR konkurencijos įstatymo 5 str. 1 d. 2 p. pažeidimo, Tarnyba pažeidė LR konkurencijos įstatymo 4 str. 2 d., draudžiančią Viešojo administravimo subjektams priimti teisės aktus arba kitus sprendimus, kurie teikia privilegijas arba diskriminuoja atskirus ūkio subjektus ar jų grupes ir dėl kurių atsiranda ar gali atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams, nesilaikė Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo 4 str. 5 d., kuris įtvirtina nuostatą, kad: „*Valstybės narės atitinkamais atvejais nustato radijo spektro naudojimo teisių suteikimo atrankos kriterijus ir procedūras, kuriomis būtų skatinama konkurencija, investicijos ir radijo spektro kaip viešosios gėrybės veiksmingas naudojimas*“. Taip pat Tarnyba nukrypo nuo Tarybos sprendimo 5 str. 4 d., kuri nustato, kad: „*Valstybės narės užtikrina, kad elektroninių ryšių paslaugų leidimų suteikimo ir atrankos procedūromis būtų skatinama veiksminga konkurencija, siekiant naudoti piliečiams, vartotojams ir įmonėms Sąjungoje*“.

Pasiūlymas: Atsižvelgdamas į aukščiau išdėstytą, Telecentras siūlo panaikinti Aprašo sąlygų 22.2. papunktį.

9. Dėl bazinių stočių. Aprašo sąlygų 23 punktas

Aprašo sąlygų 23 punkte nustatytas reikalavimas leidimo 900 MHz ir 1800 MHz turėtojai ne vėliau kaip iki 2016 m. gruodžio 31 d. turėti ne mažiau kaip 200 Tarnyboje užregistruotų bazinių stočių, veikiančių 900 MHz ir (ar) 1800 MHz radijo dažnių diapazonuose. Telecentro vertinimu, šis reikalavimas yra neproporcingas, ekonomiškai nepagrįstas, sukuriantis aukštus patekimo į rinką barjerus ir diskriminacinis.

Visų pirma, pažymėtina, kad šis reikalavimas užprogramuoja finansinius nuostolius naujam operatoriui, kadangi pagal Aprašo sąlygas jis ne mažiau kaip 200 bazinių stočių Tarnyboje privalo užregistruoti iki 2016 m. gruodžio 31 d., kai šias stotis realiai galės pradėti naudoti tik nuo 2017 m. lapkričio 1 d. (t.y. po 10 mėnesių) ir tik nuo tada įgis galimybę iš sukurtos infrastruktūros pradėti uždirbti pajamas. Dėl to naujas operatorius patirtų neigiamų piniginių srautų įtaką ir su finansavimo kaštais susijusius nuostolius. Pažymėtina, kad esami operatoriai analogiškų apribojimų nepatirtų, kadangi jie jau šiuo metu turi reikalingą skaičių bazinių stočių.

Be to, reikalavimas iš karto sukurti tiek daug bazinių stočių yra neproporcingas ir nepateisinamas ir dėl to, kad naujas operatorius tik pradėjęs veiklą 2017 m. lapkričio 1 d. gali neturėti tokios didelės vartotojų bazės, kuriai reikėtų tokio skaičiaus bazinių stočių. Tokia situacija yra labai tikėtina todėl, kad išskaidžius radijo dažnių blokus į 6 paketus, visi esami mobilieji operatoriai turės galimybę laimėti bent po vieną reikalingą radijo dažnių bloką tiek 900 MHz, tiek ir 1800 MHz dažnių diapazonuose, kas įgalins juos tęsti vykdomą balso ir duomenų perdavimo veiklą ir išlaikyti esamus klientus. Tuo tarpu naujas operatorius iš karto neturės pakankamo skaičiaus klientų ir turima 200 bazinių stočių infrastruktūra tokiam skaičiui klientų bus smarkiai per didelė. Tokia situacija didintų naujojo operatoriaus sąnaudas, dėl kurių naujasis operatorius turėtų taikyti didesnes galutinės paslaugos kainas klientams. Dėl to būtų smarkiai apribojamos naujojo operatoriaus galimybės veiksmingai konkuruoti su esamais mobiliaisiais operatoriais, kurie nepatirtų jokių papildomų investicinių išlaidų į perteklinę tinklo infrastruktūrą.

Galiausiai, Telecentras atkreipia dėmesį, kad Aprašo sąlygų 23 punkto reikalavimas yra nevienareikšmis ir netikslingas techniniu požiūriu, kadangi 200 bazinių stočių nepakanka 1800 MHz radijo dažniais arba mišriais (900 MHz ir 1800 MHz) radijo dažniais padengti reikalingos Lietuvos Respublikos teritorijos. Todėl šio reikalavimo buvimas Aprašo sąlygose yra apskritai nepateisinamas.

Apibendrinant, Aprašo sąlygų 23 punkto reikalavimas (kaip ir kitos aukščiau išskirtos Aprašo sąlygos) neskatina investicijų, diskriminuoja ir riboja naujų operatorių atėjimą į rinką, sudaro kliūtis konkurencijai. Dėl to pažeidžia daugumą iš šio rašto 1 dalyje nurodytų teisės aktų nuostatų.

Pasiūlymas: atsižvelgdamas į aukščiau išdėstytą, Telecentras siūlo panaikinti Aprašo sąlygų 23 punktą.

10. Dėl Aprašo sąlygų 27.13 papunkčio

Prašome paaiškinti, kokie dokumentai turi būti pateikti įgyvendinant Aprašo sąlygų 27.13 papunkčio reikalavimą (pvz., ar užtenka pateikti aukciono dalyvio pažymą).

11. Dėl Aprašo sąlygų 35 – 54 punktų

Pasiūlymas: Telecentras siūlo aukcioną vykdyti elektroniniu būdu, taip, kaip tai yra įgyvendinta Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje, nes taip būtų užtikrinamas aukciono vykdymo skaidrumas ir objektyvumas. Žemiau pateikiami trumpi argumentai dėl elektroninio aukciono organizavimo būdo privalumų ir būtinybės aptariamo aukciono atveju.

Elektroninės priemonės supaprastina aukcionų skelbimą, padidina procesų skaidrumą, suteikia galimybę ekonominės veiklos vykdytojams, aukciono dalyviams ir kandidatams greitai ir patikimai keistis pranešimais, siųsti dokumentus, užfiksuoti pateikiamų dokumentų autentiškumą bei tinkamumą. Šios priemonės užtikrina aukciono proceso veiksmingumą, leidžia išvengti pasiūlymų derinimo, sutaupyti laiko ir sumažinti su sandoriais susijusius kaštus.

Šiuo metu balso ir duomenų perdavimo paslaugų rinkose dominuoja trys didieji mobilieji operatoriai („Omnitel“, „Tele2“ ir „Bitė“). Telecentrai pareiškus ketinimus dalyvauti aukcione dėl radijo dažnių blokų, mobiliojo ryšio operatoriai ėmėsi bendrų priemonių (pvz., išsiųstas laiškas valstybės institucijoms, kuriame buvo išdėstyti pageidavimai dėl būsimo 900 MHz / 1800 MHz radijo dažnių aukciono sąlygų (vėliau pačių mobiliojo ryšio operatorių šis laiškas buvo paviešintas²). Telecentras pastebi, kad Aprašo sąlygos esminiais aspektais atitinka trijų didžiųjų mobiliųjų operatorių minėtame rašte išdėstytą poziciją. Vertinant šias aplinkybes, mūsų nuomone, būtų protinga imtis tinkamų veiksmų siekiant užkirsti kelią bet kokiems draudžiamais susitarimams ir įvykdyti radijo dažnių aukcioną tokiu būdu, kuris maksimaliai atitiktų valstybės ir elektroninių paslaugų vartotojų interesus. Taigi, 900 MHz / 1800 MHz radijo dažnių aukcioną būtina įgyvendinti elektroniniu būdu.

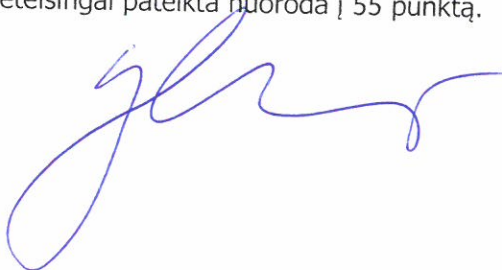
12. Dėl aukciono laimėtojo nustatymo. Aprašo sąlygų 55 punktą

Pasiūlymas: Telecentras siūlo nustatyti atskirai laimėtojus 900 MHz ir 1800 MHz radijo dažniams. Tai siūlome padaryti, atsižvelgiant į būtinybę 900 MHz ir 1800 MHz radijo dažnius skaidyti po 6 blokus.

13. Dėl pradinės įmokos sumokėjimo. Aprašo sąlygų 67.1 papunktis

Aprašo sąlygų 67.1. papunktyje neteisingai pateikta nuoroda į 55 punktą.

Generalinis direktorius

Remigijus Šeris

² <http://vz.lt/assets/pdf/VZ13761697.pdf>